

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Torek, 7. junij 2016 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpiti pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v **izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne.
Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

M 1 6 1 5 0 1 1 1 0 2

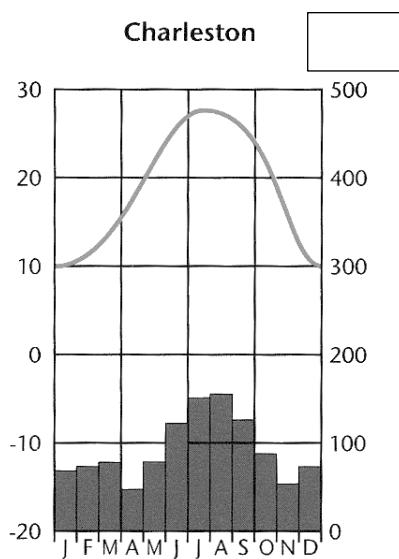
Obča

1. Pred vsak pojmom napišite črko E, če spada med podnebne elemente, ali črko D, če spada med podnebne dejavnike.

- relief
 veter
 geografska širina
 morski tokovi

(2 točki)

2. V pravokotnik na sliki 1 vpišite ustrezno mersko enoto za podatke na desni in napišite letno temperaturno amplitudo v kraju, katerega podnebne značilnosti prikazuje klimogram.

Slika 1

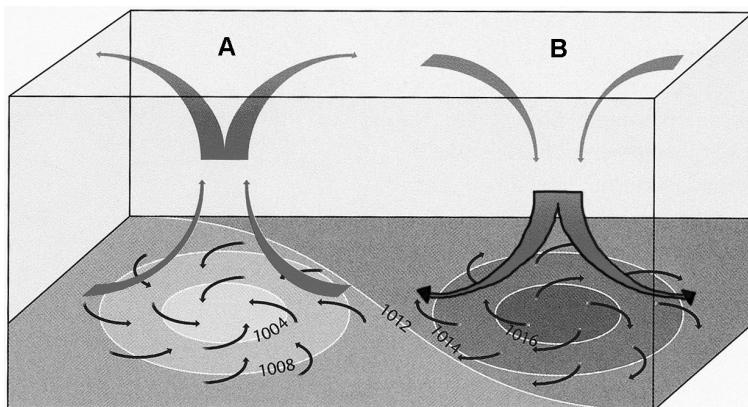
(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2012: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 91. Modrijan. Ljubljana)

Letna temperaturna amplituda: _____ °C

(2 točki)

3. Na sliki 2 sta s črkama A in B označeni različni območji sklenjenega zračnega tlaka. K vsaki trditvi napišite črko tistega območja, za katero trditev velja.

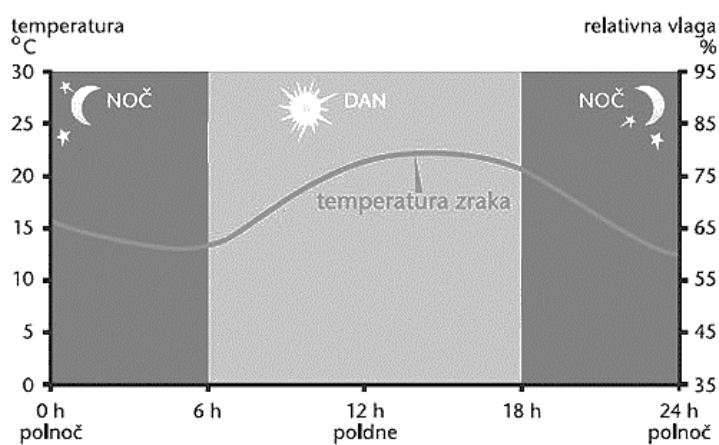
Slika 2

(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2012: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 81. Modrijan. Ljubljana)

- Zrak se adiabatno segreva.
- Posledica je oblačno in deževno vreme.
- Je območje sklenjenega nizkega zračnega tlaka.

(2 točki)

4. S pomočjo slike 3 obkrožite del dneva, ko je relativna vлага pri nespremenjeni absolutni vlagi v zraku najnižja, in svojo odločitev utemeljite.

Slika 3

(Prirejeno po: <http://www.modrijan.si/sl/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Srednja-sola/geografija/Slikovno-gradivo-iz-ucbenikov-za-geografijo-v-gimnaziji-1.-letnik.> Pridobljeno: 1. 10. 2014.)

Del dneva: DAN NOČ

Utemeljitev: _____

(2 točki)

V sivo polje ne pišite.

5. Slika 1 na barvni prilogi prikazuje poenostavljeno podobo pokrajine v sedanjosti, slika 2 na barvni prilogi pa predvideno podobo iste pokrajine v prihodnosti. Primerjajte slike ter z opisom vzroka in posledice pojasnite dve spremembi v pokrajini, ki lahko nastaneta zaradi podnebnih sprememb.

1 _____

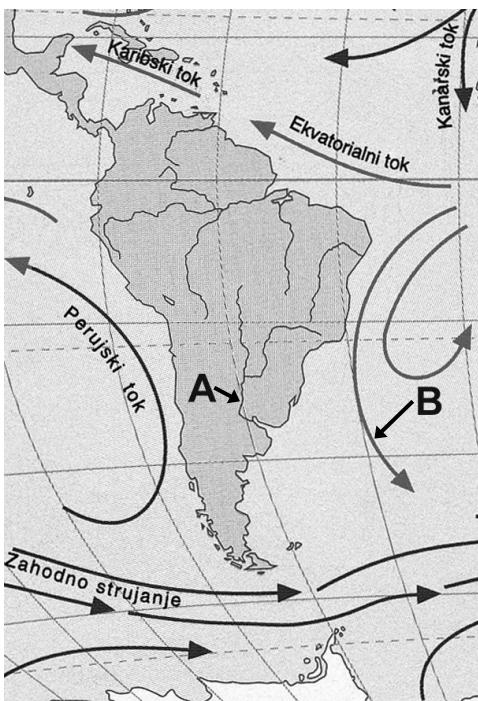
2 _____

(2 točki)

Svet 1

6. Imenujte reko, ki je na sliki 4 označena s črko A, in morski tok, ki je označen s črko B.

Slika 4

(Prirejeno po: Kunaver, J., in drugi, 1999: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol, str. 130. DZS. Ljubljana)

A (reka): _____

B (morski tok): _____

(2 točki)

7. Velike afriške reke se na poti proti morju s slapovi in brzicami prebijejo čez pragove na robu celine. Opišite eno pozitivno in eno negativno gospodarsko posledico takega toka rek na območju pragov.

Pozitivna posledica: _____

Negativna posledica: _____

(2 točki)

M 1 6 1 5 0 1 1 1 0 7

8. S pomočjo slike 3 na barvni prilogi pred trditve v preglednici napišite črko M, če trditev velja za Modro reko, črko R, če velja za Rumeno reko, ali črko O, če velja za obe reki.

	Velike oceanske ladje lahko plujejo po njej tudi do 1000 km v notranjost Kitajske.
	Značilnosti njenega rečnega režima prikazuje hidrogram 1 na sliki 3 na barvni prilogi.
	S seboj prenaša ogromne količine puhličnega gradiva.
	V spodnjem toku poleti poplavlj.

(2 točki)

9. Glede na sliko 3 na barvni prilogi opišite vzrok za največje pretoke Bramaputre v poletnih mesecih in vzrok za največje pretoke Tigrisa v zimsko-pomladanskih mesecih. Opisana vzroka naj bosta različna.

Bramaputra: _____

Tigris: _____

(2 točki)

10. Napišite obliko podzemne vode, ki je najpomembnejša za kmetijstvo suhih in polsuhih območij Avstralije. Z opisom naravnogeografskega vzroka in posledice pojasnite, zakaj je ta voda manj izpostavljena onesnaževanju.

Oblika podzemne vode: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

Svet 2

11. Obkrožite P, če je trditev pravilna, in N, če je napačna.

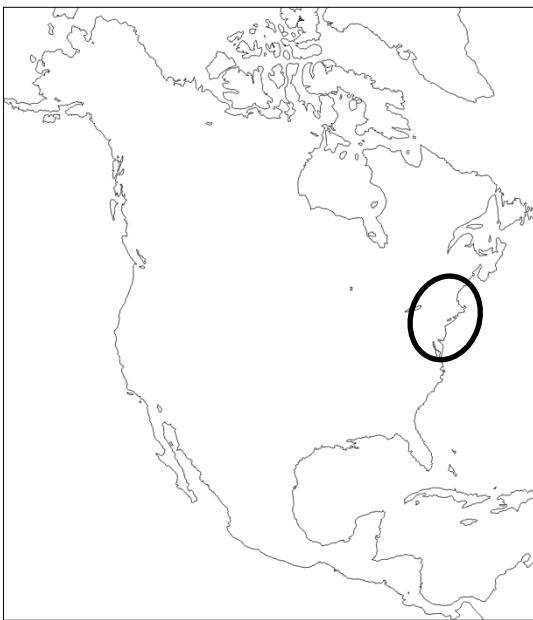
P N Na Kitajskem sta največji zgostitvi prebivalstva ob Rumeni reki in Gangesu.

P N Na Japonskem zaradi izjemno goste poselitve ob obalah ponekod nova zemljišča pridobivajo kar iz morja.

P N Arabski polotok je redkeje poseljen kakor Malajski polotok.

(2 točki)

12. Navedite urbanizirano območje ZDA, ki je obkroženo na sliki 5, in opišite dva vzroka za visoko stopnjo urbanizacije tega območja.

Slika 5

(Prirejeno po: http://www.freeworldmaps.net/download/maps/northamerica/NorthAmerica_outline_black.gif. Pridobljeno: 18. 10. 2014.)

Urbanizirano območje ZDA: _____

Opis:

1 _____

2 _____

(2 točki)

13. Primerjajte značilnosti urbanizacije Azije in Severne Amerike ter pojasnite vzrok za hitrejšo rast mestnega prebivalstva v Aziji.

Pojasnitev: _____

(2 točki)

14. Primerjajte značilnosti mest Severne Amerike in Latinske Amerike. V vsaki vrstici preglednice s + označite, če trditev velja za Severno Ameriko, Latinsko Ameriko ali obe celini.

	Severna Amerika	Latinska Amerika	Obe celini
Na obrobu živijo revnejši sloji.			
Stopnja urbanizacije je nad svetovnim povprečjem.			

(2 točki)

15. Z opisom vzroka in posledice pojasnite vpliv geografske širine na redko poselitev Avstralije.

(2 točki)

Evropa 1

16. S pomočjo slike 6 imenujte eno od držav, v kateri se razprostira osrednji del Vlaške nižine, in eno glavno mesto, ki leži v Panonski kotlini.

Slika 6

(Prirejeno po: http://schweizerweltatlas.ch/swa_resources/swa_unterrichtsmaterialien/EU_Gewaesser_Relief_Staatsgrenzen.jpg. Pridobljeno: 9. 10. 2014.)

Država: _____

Glavno mesto: _____

(2 točki)

17. Obkrožite črki pred kamninama, ki prevladujeta v Skandinavskem gorovju.

- A apnenec
- B granit
- C peščenjak
- D konglomerat
- E gnajs

(2 točki)

18. Gorovja v levem stolpcu smiselno povežite z geološkimi obdobji v desnem stolpcu tako, da pred vsako gorovje napišete ustreznostevilko geološkega obdobja njihovega nastanka.

☐ Ardeni	1 starejši paleozoik
☐ Škotsko višavje	2 mlajši paleozoik
☐ Pireneji	3 kenozoik
☐ Nemško sredogorje	

(2 točki)

19. Pojasnite vpliv zunanjega preoblikovalnega procesa, ki je v starejšem obdobju kvartarja odločilno vplival na reliefne značilnosti pokrajine, na sliki 6 v nalogi 16 označene s črko A.

(2 točki)

20. Z opisom vzroka in posledice pojasnite trditev »Dogajanja v terciarju, ki so bila posledica notranjih preoblikovalnih procesov, so pomembno vplivala na gospodarski razvoj v evropskem sredogorju«.

(2 točki)

Evropa 2

21. Med navedenimi podnebnimi tipi obkrožite dva, na območju katerih v naravnem okolju živijo severni jeleni.

sredozemsko

tundrsko

oceansko

zmerno hladno

kontinentalno polsuho

polarno

(2 točki)

22. Nizozemske in dansko kmetijstvo veljata za najrazvitejši v Evropi. Opišite dva družbena dejavnika, ki vplivata na visok hektarski donos v teh državah.

1 _____
_____2 _____

(2 točki)

23. Pred vsako trditev napišite DA, če je pravilna, oziroma NE, če je napačna.

 Na Nizozemskem obalne sipine ščitijo gojenje sadik pred vetrovi z vzhoda. Severnoatlantski topli morski tok omogoča kmetijstvo na višjih geografskih širinah.

(2 točki)

24. Obkrožite letni čas, v katerem se najpogosteje pojavlja vremenska situacija, ki jo prikazuje slika 4 na barvni prilogi. Pojasnite vpliv prikazane vremenske situacije na kmetijstvo Južne Evrope.

Letni čas: POLETJE ZIMA

Pojasnitev: _____

(2 točki)

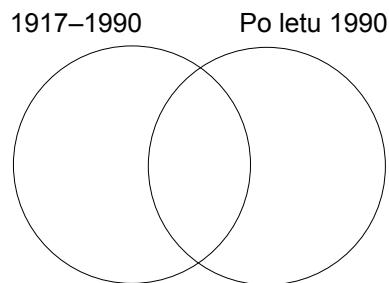
M 1 6 1 5 0 1 1 1 1 3

13/18

V sivo polje ne pišite.

25. V kroga vpišite črke trditev, ki veljajo za kmetijstvo Vzhodne Evrope za obdobje 1917–1990 oziroma po letu 1990, v presek krogov pa tiste, ki veljajo za obe obdobji.

- A Novi zasebni kmetje se soočajo s številnimi ovirami.
- B Kmetijstvo se mora v kratkem času reorganizirati in privatizirati.
- C Intenzivnost kmetijske proizvodnje v Vzhodni Evropi zaostaja za zahodnoevropskimi državami.
- D Nacionalizacija zemljišč prispeva k počasnejšemu razvoju kmetijstva.

(2 točki)

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

15/18

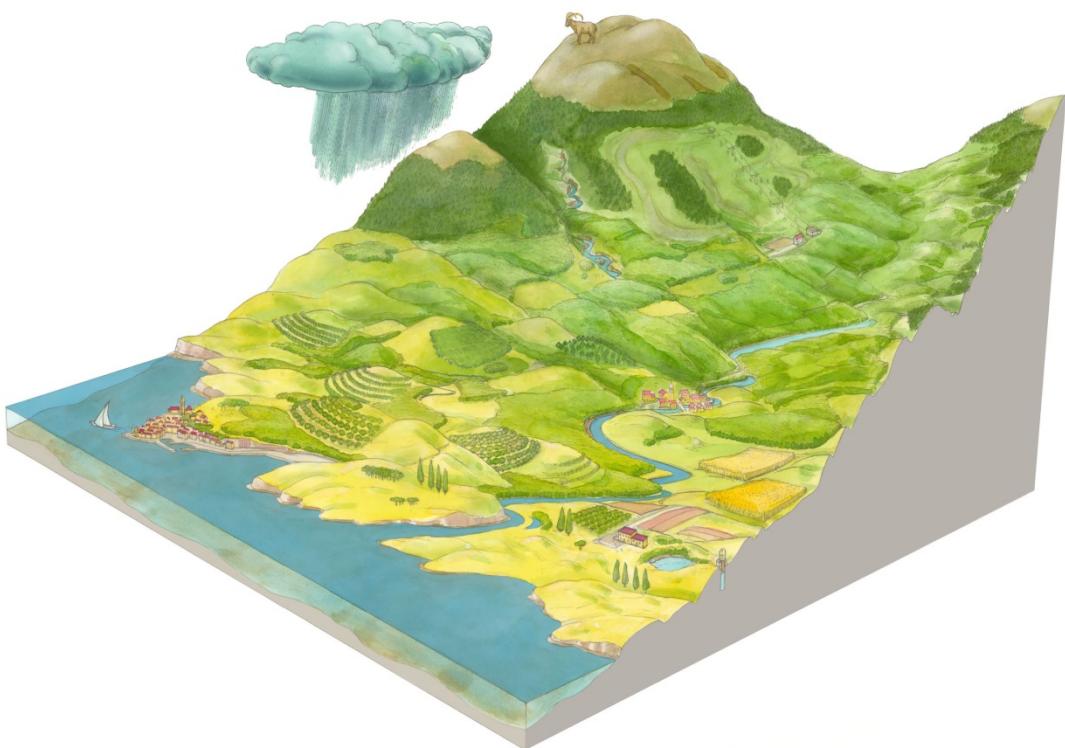
V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

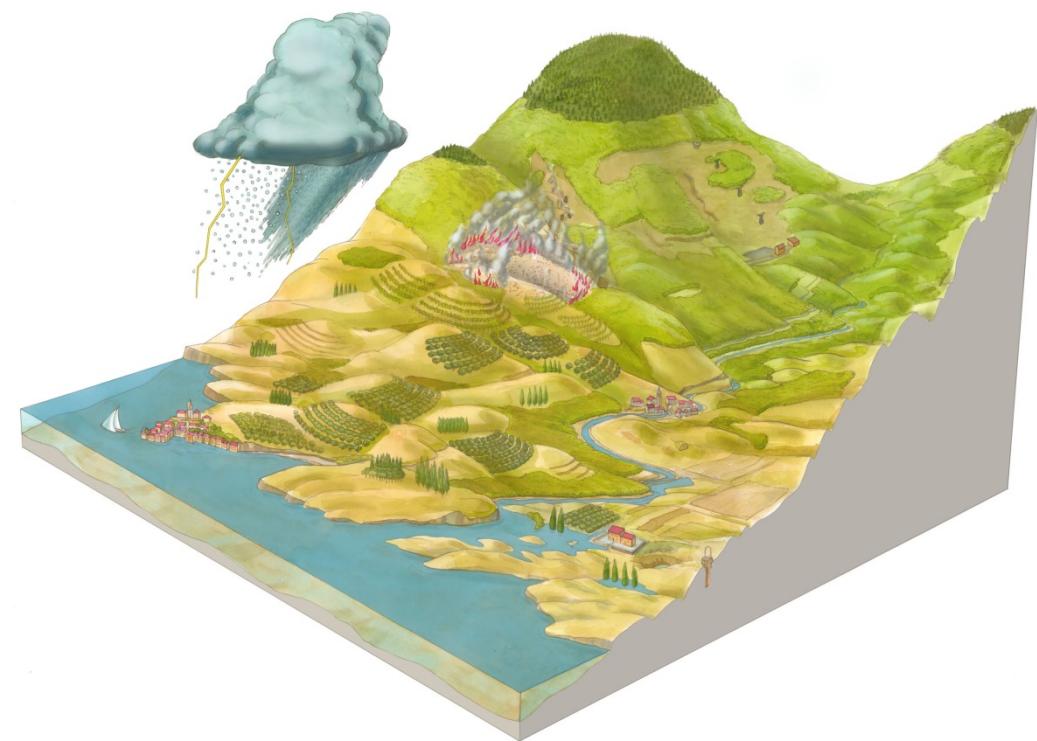
V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

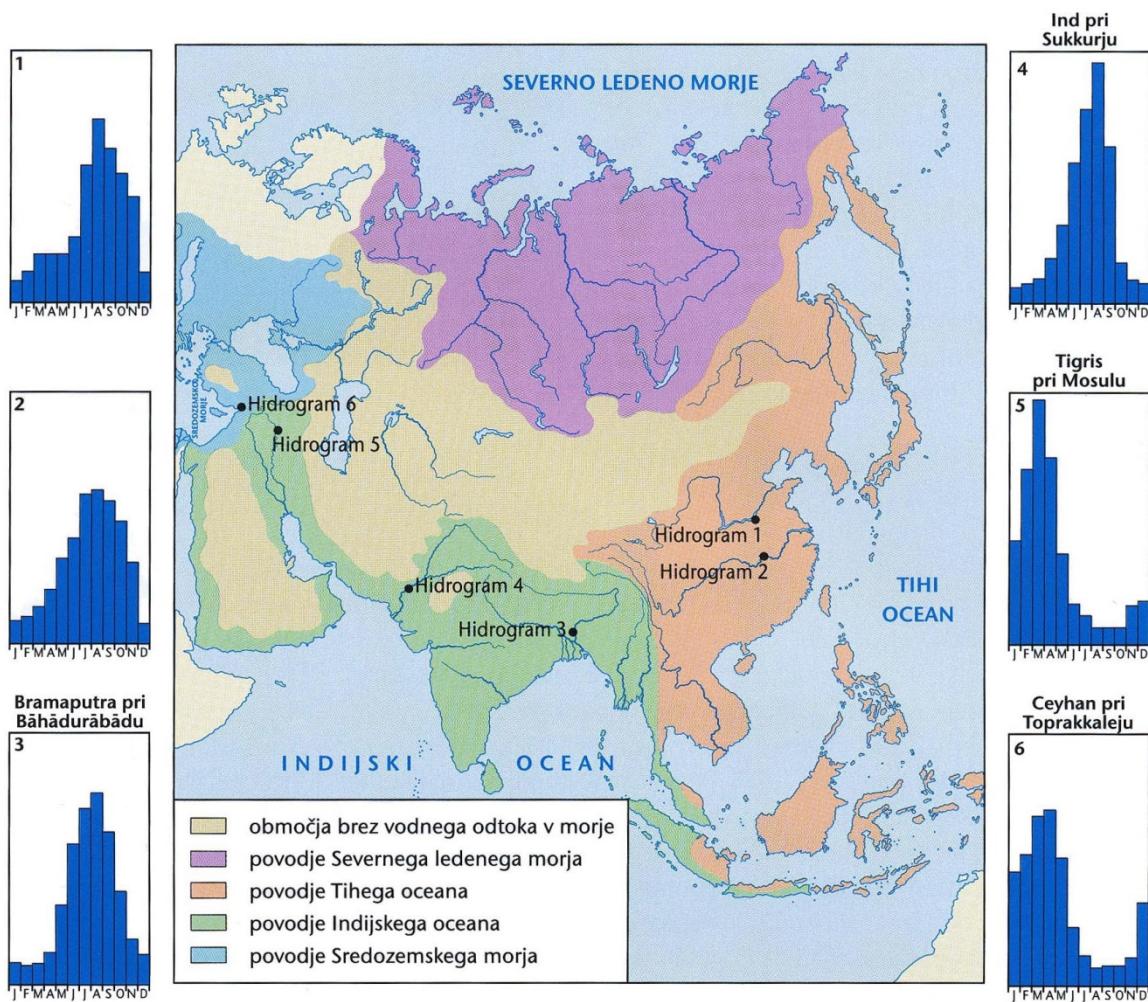
Slika 1: Poenostavljena podoba pokrajine poleti od morja do Alp v sedanjosti

(Vir: Ogrin, D., 2010: Podnebje se spreminja. Navodila in pojasnila za uporabo stenskih slik, risba: Sedmak, A., Založba i2. Ljubljana)

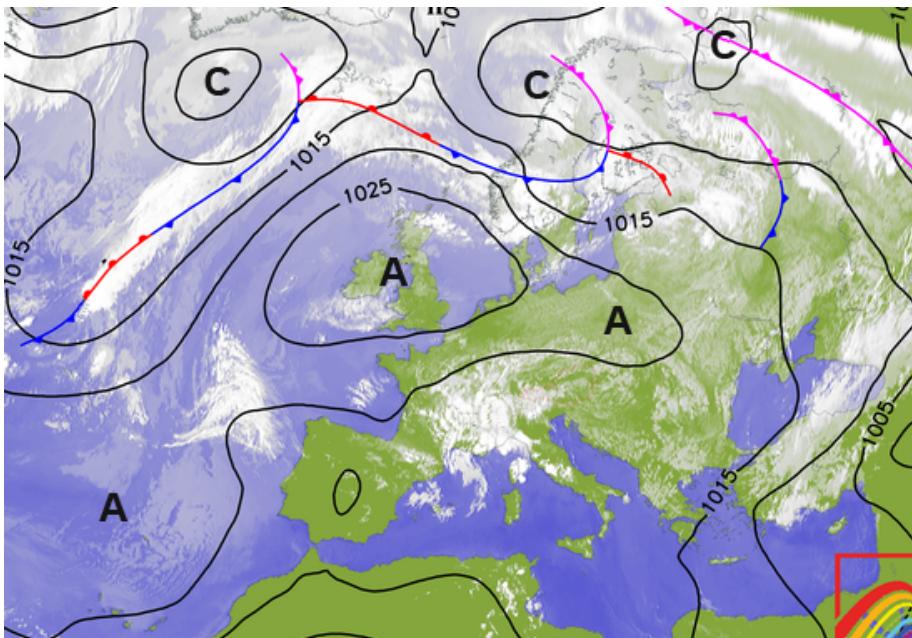

Slika 2: Poenostavljena podoba pokrajine poleti od morja do Alp konec 21. stoletja

(Vir: Ogrin, D., 2010: Podnebje se spreminja. Navodila in pojasnila za uporabo stenskih slik, risba: Sedmak, A., Založba i2. Ljubljana)

Slika 3

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2013: Svet: geografija za 2. letnik gimnazij, str. 18. Modrijan. Ljubljana)

Slika 4(Prirejeno po: <http://www.zamg.ac.at/cms/de/wetter/wetterkarte>. Pridobljeno: 24. 11. 2014.)